

AB'nin Teselli Hediyesi: Mini Yugoslavya

Balkanlarda etrafı Avrupa Birliği (AB) ÷lkeleri ile çevrilmiş olan altı ÷lke (Arnavutluk, Makedonya, Sırbistan, Kosova, Karadağ ve Bosna-Hersek) AB'ye üye olmak için çaba sarf etmektedir. Ancak AB, içinde bulunduğu krizlerden dolayı 2019 yılına kadar yeni üye almayacağını açıklamıştır. Söz konusu altı ÷lke üzerinde -üyeliklerinin gerçekleşeceği yönündeki inancın azalmasına paralel olarak- AB'nin nüfuzu azalmaya başlamıştır.

Bu nüfuz kaybından ise, bölge nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Slavlarla soydaş olan Rusya, bölgeyle güçlü tarihî bağları olan Türkiye, bölge politikalarının şekillenmesinde önemli aktörlerden biri olan Amerika ve son dönemlerde bölge ÷lkelerinde büyük yatırımlar yapan Çin yararlanmıştır. Bu durumun farkında olan AB, söz konusu uluslararası güçlerin nüfuz alanının genişlemesinin önüne geçmek ve mümkünse daraltmak adına, Balkan ÷lkelerinin AB'ye üye olacaklarına dair inançlarını arttırmak için bu altı ÷lkenin üyesi olacağı bir "Balkan Birliği" kurulması önerisinde bulunmaktadır.

Kurulacak bu birlik, siyasi bir birlikten ziyade ÷lkeler arası ekonomik engellerin kalkmasını ve ortak bir pazar oluşturulmasını amaçlamaktadır. Arnavutluk dışında Balkan Birliği'ni oluşturacak ÷lkelerin 1990'lı yıllara kadar Yugoslavya'nın birer cumhuriyeti olması dolayısıyla bu birlik "Mini Yugoslavya" olarak isimlendirilmektedir.

Daha 25 yıl öncesinde Yugoslavya'dan bağımsızlıklarını ilan etmek adına birbirleriyle savaşan ÷lkelerin tekrar aynı çatı altında birleşmeleri her ne kadar zor görünse de Mini Yugoslavya inisiyatifine ilgili ÷lkelerin büyük bir kısmı farklı nedenlerden dolayı olumlu bakmaktadır. Ancak birliğin uzun dönemde AB'ye alternatif olarak kurulmasının kabul edilemez olduğu belirtilmektedir.

Ekonomi ve nüfus açısından grubun en büyük ÷lkesi olan Sırbistan, bu birliğin kurulmasını hem ekonomik avantajları hem de kendisini bir çatı altında toplanmış olan Batı Balkan ÷lkelerinin lideri olarak konumlandırmak istemesinden dolayı olumlu karşılamaktadır. Ancak liderlik konusunda Sırbistan'ın karşısında ilk duracak millet, Sırp'lardan sonra en yoğun nüfusa sahip olan ve neredeyse bütün Balkan ÷lkelerine yayılmış durumdaki Arnavutlardır. Bu birlik kurulduğu takdirde Sırp'lar ve Arnavutlar arasında liderlik krizi yaşanması güçlü bir ihtimaldir. Zaten bazı iddialara göre Mini Yugoslavya'nın kurulması, Arnavutların uzun yıllardır kurmaya çalıştıkları iddia edilen Büyük Arnavutluk Projesi'ne karşı yapılmış bir hamledir.

Yunanistan ile yaşadığı isim sorunundan dolayı NATO ve AB üyelik süreçleri tıkanan Makedonya ise, söz konusu birliğin kurulmasının kendisinin varoluş problemini ortadan kaldıracağına inandığı için bu fikri desteklemektedir. Şöyle ki, Yunanistan dışında Makedonya'nın diğer komşuları da Makedonya'nın suni bir devlet olduğunu, Makedon toplumu diye bir toplum olmadığını ve Makedonya topraklarının kendilerine ait olduğunu iddia etmektedir. Böylesi tehditlerle karşı karşıya kalan Makedonya, Balkan Birliği gibi bir oluşumun kurulmasıyla birlikte bu tehditlerin bertaraf edileceğine inanmaktadır.

Bosna-Hersek de Makedonya'ya benzer bir şekilde toprak bütünlüğüne yönelik tehditlerin ortadan kalkacağına inandığı için böyle bir birliğin oluşmasını desteklemektedir. Çünkü hâlihazırda ÷lkenin iki etnisitesinden biri olan Sırp Cumhuriyeti'nden yükselen bağımsızlık ve Sırbistan ile birleşme taleplerinin önüne geçileceğine inanmaktadır.

Diğer taraftan AB'ye üye olma ihtimali en yüksek olan Karadağ, Mini Yugoslavya'nın kurulmasına temkinli yaklaşmaktadır. Çünkü bu tarz bir birliğin hem kendisinin AB'ye üyeliği konusunu olumsuz etkileyeceği hem de diğer ÷lkelere kıyasla daha küçük olmasından dolayı birlik içindeki güçlü ÷lkelerin kendi egemenliğini çığneyebileceği kaygısı taşımaktadır.

AB'ye üye olma ihtimali en düşük olan Kosova için böyle bir birlik başlangıçta her ne kadar kârlı görünüyorsa da ekonomik üretim ve ihracat konularında çok geride olan Kosova'nın bu durumdan zarar göreceği düşün÷lmektedir. Ayrıca, Sırbistan ile aynı çatı altında bir oluşumda olmanın Kosova'nın verdiği savaşın anlamını yitirmesine sebep olacağı tedirginliği de vardır.

÷lkelerin Mini Yugoslavya kurulmasıyla ilgili görüşleri bir yana, böyle bir birliğin oluşturulması yabancı

yatırımlar açısından olumlu olacaktır. Çünkü mevcut durumda yabancı yatırımları çekmek için çok küçük olan ülke ekonomilerinin böyle bir ekonomik birlik altında toplanmaları büyük bir pazar oluşturacağından yabancı yatırımcılar için cazip hale gelecektir.

Ülkeler arasında özellikle yakın tarihte yaşanan düşmanlıklar halen bölge siyasetini etkileyen en önemli faktörler arasındadır. Ekonomik iş birliğinin artmasını sağlayacak olan Mini Yugoslavya, bir diğer ismi ile Balkan Birliği, uzun vadede ülkeler arasındaki siyasi sorunların aşılmasına da katkı sağlayabilir.

Mini Yugoslavya inisiyatifine yönelik Türkiye makamlarınca henüz resmî bir açıklama yapılmamış olmasına rağmen, bölge ülkeleri arasındaki iş birliğinin artmasını her zaman teşvik ettiği dikkate alındığında, Türkiye'nin de bu birliğe destek çıkacağı açıktır. Ancak söz konusu birliğin AB üyeliğine alternatif olmasına bölge ülkeleri gibi Türkiye de karşı çıkacaktır; çünkü Türkiye açısından bölgedeki müttefik ülkelerin AB'ye üye olması önem arz etmektedir.